

מסורת הש"ס

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

ל"א

תורה אור

אבות יאכלו בוסר. משל הוא שרימה השועל את הזאב ליכנס לחצר היהודים בע"ש ולתקן עממם כרפי ועאלם עממם כשצנת וכשצנת ליכנס חצרו עליו במקלות צא להרוג את השועל אמר לא הלקוח אלא בשביל צניץ שפעם אחת התחיל לסייען כסעודה ואכל את כל נחם טוב אמר לו ובשביל אצא אני לוקח אמר לו ס"ן האצות יאכלו בוסר וגו' אצל צא עמי וארפך מקום לאכול ולשצוע צא לו על הצאר ועל שפתו מוטל עץ והחבל מושכב עליו ובשני ראשי החבל שני דליים קשורים נכנס השועל בדלי העליון והכבד וירד למטה ודלי התחתון עלה אמר לו הזאב למה אתה נכנס לשם אמר לו יש כאן צמר וגזינה לאכול ולשצוע והרעה לו דמות הלצנה במים כדמות עגול כמין גזינה עגולה אמר לו אני היאך ארד א"ל הכנס אתה בדלי העליון נכנס והכבד וירד ודלי ששפועל עליו עלה א"ל היאך אני עולה אמר לו דניק מנרה נחלך ויצא רשע תחתיו לא כך כתיב מאוני נדק וגו' **בוסר.** ענבים קודם גישולם ומקדין את הענבים: **אמר לו סנו לי דוכוס אחד.** שופט לנקום נקמה: **אופזיה חסיה נחשא.** תחת הרמץ קליני"ו צלע"ו וכן דרך ללימה וממון שראה אותה בגנותה נחאסת עליו: **הוא מאיס' ליה.** שיראה צתמוכה קודם גמר תקונה: **אלהייכו מאי עבדי.** מכתש"ו הוה וסכסוך אין הוא יכול להכחישי: **חבוצי.** קדוני"ץ צלע"ו: **ארצינא.** קרובי"ל צלע"ו: **וקא מהדר ליה.** סביב סביב צלע"ו: **מי לי כובצי.** מנויין לי הכובצים כלומר יודע אני מספרם: **לא ידעם.** שפריך אתה מנותם: **דאינא נקיעע ידעם.** לא מנין ולמנותם איך יכול: **מי שצרא הים לא צרא רוח.** שזה נקרא יוצר זה נקרא צורא ושני שמות הם: **הכי נמי.** מי שצרא אבר זה לא צרא אבר זה ואם תאמר כן הוא הא מינא צאצאים המרומקים מיהו טפח על טפח יש צו צלם וצלותו טפח יש צו שני נקבים האון והעין קרי ליהא נוטע און ולהא יוצר עין תאמר שנתמסקו שנים צלותו טפח אמר לו הן: **וכי נשעת מיתא שניהם נתפייסו.** הצעלים הנוטע והיוצר מסכימין להמיתו: **אמוגשא.** מכסף. ויודע אני על ידי כישוף דמחץ"ך וילמעלה: **דהורמיז.** שד דלומר הורמיז צר לילתא צצא צמרא (דף ע"ג): **דאהורמיז.** הקדוש צרוך הוא קרי הכי: **והיכי שניק ליה.** (אמר לו היאך שניק) אהורמיז להורמיז לאעצרא מיה סרוחיס צארעיה א"כ היאך מניח אהורמיז להעציר מים צארנו של מה שאדם מכניס דרך פיו מוציא דרך הקצבים התחתונים: **לא מלינן למיהו כווסייכו.** שאי אפשר להיות לנו ערלה: **דזכי למלכא.** נוטחו ומשמיקו צדצרו ומצינשו: **לצינר.** מקום חיות רעות של מלכות: **קרייה.** רבן גמליאל לשמיעיה דכופר"ט: **מחיה צאפסקיה.** הכהן על זואור"ט. **א"ל.** כופר"ט: **שמשא אכולא עולמא ניהא.** שמשא חמה: **גחן.** חוכא דמשחק צנציני: **מ"ע דשניעיה.** למה זוא הקצ"ה על השמיעיה: **דשוף (לחוריהו).** שמהא מועלת לשניהם כמו (אפסר א) אין שויה להניחם: **כדי שפדעו וכו'.** ולא ירום לצצנס בשצח ארצנס ותשכחו עול מלכותו: **וכל אשר לא יצא וכו'.** דחיה דחיה ודרש להו הכי כל מי שאינו יכול לצא צאש מפני שיערף תעצירו צנים: **כל הגוים כאין נגדו.** גם אתכם לא הוציא מן הכלל: **מדידכו.** נציאם שיצאו מכם דהיינו צלעם שהיה נכרי והעיד עליו שאלו צלותו כלל: **ובגוים**

דהורמיז. צקונטרס גרס קמא צלל אל"ף ור"ת גרים תרוייהו צלל אל"ף אלא קמא הורמיז צו"ן כמו (צ"צ דף ט. וסס) איפסר הורמיז שהוא לשון מן מלת המקום איפסר כמו (צ"מ דף קע.) אפריון נמטייה וצמרא הורמיז צו"ן כמו הורמיז צר לילתא (צ"צ דף ע"ג): **במאי טבייל.** הא לא קשה ליה היאך נעמל דשרפאל נקראו צנים למקום: **הדרן עלך אחד דיני ממונות**

דבישרא אייתו לה אותבה תותי בחשא אפיקתה אמרה ליה אכול מהאי אמר לה מאיסא לי אמרה ליה ואדם הראשון נמי אי הות שקילה בהדיא הוה מאיסא ליה א"ל כופר"ט לרבן גמליאל ידענא אלהייכו מאי קא עבדי (והיכין יתיב) איתנגד ואיתנח א"ל מאי האי א"ל בן אחד יש לי בכרכי הים ויש לי גיעגועים עליו בעינא דמחויית ליה ניהלי אמר מי ידענא היכא ניהו א"ל דאיכא בארעא לא ידעת דאיכא בשמיא ידעת אמר ליה כופר לרבן גמליאל כתיב צמנה מספר לכוכבים מאי רבותיה אנא מצינא למימנא כוכבי אייתי חבושי שדיניהו בארביאלא וקא מהדר להו אמר ליה מציניהו א"ל אוקמיניהו א"ל רקיע נמי הכי הדרא איכא דאמרי הכי א"ל מני לי כוכבי א"ל אימא לי צככך ושניך כמה הוה שדא ידיה לפומיה וקא מני להו א"ל דאיכא בפומיך לא ידעת דאיכא ברקיעא ידעת א"ל כופר לרבן גמליאל צמי שברא הרים לא ברא רוח שנאמר כי הגה יוצר הרים ובורא רוח אלא מעתה גבי אדם דכתיב ויברא וייוצר הכי נמי מי שברא זה לא ברא זה טפח על טפח יש בו באדם ושני נקבים יש בו מי שברא זה לא ברא זה שנאמר הנוטע אוזן הלא ישמע ואם יוצר עין הלא יבט א"ל אין א"ל ובשעת מיתה כולן נתפייסו א"ל ההוא אמגושא לאמימר מפלגך לעילאי דהורמיז מפלגך לתתאי דאהורמיז א"ל א"כ היכי שביק ליה אהורמיז להורמיז לעבורי מיא בארעיה אמר ליה קיסר לר' תנחום תא ליהו כולן צלעמא חד אמר לחיי אנן דמהלינן לא מצינן מיהו כוותייכו אתון מהליתו והו כוותן א"ל מימר שפיר קאמרת מיהו כל דוכי למלכא לשדויה לביבר שדויה לביבר ולא אכלוה א"ל ההוא מינא האי דלא אכלוה משום דלא כפין הוא שדויה ליה לדידיה ואכלוה א"ל כופר לר"ג אמריתו כל בי עשרה שכינתא שריא כמה שכינתא איכא קרייה לשמיעיה מחא ביה באפתקא א"ל אמאי על שמשא בביתיה דכופר א"ל שמשא אכולי עלמא ניהא ומה שמשא דחד מן אלף אלפי רבוא שמושי דקמי קודשא בריך הוא ניהא לכולי עלמא שכינתא דקב"ה על אחת כמה וכמה א"ל ההוא מינא לרבי אבהו אלהיכם גחנן הוא דקאמר ליה ליחזקאל ששב על צדך השמאלי וכתיב ושכבת על צדך הימני אתה ההוא תלמידא א"ל מ"ט דשביעתא א"ל השתא צמינא לכו מילתא דשווא לתרווייהו אמר הקב"ה לישראל זרעו שש והשמישו שבע כדי שתדעו שהארץ שלי היא והן לא עשו כן אלא חטאו וגלו מנהגו של עולם מלך בשר ודם שסרחה עליו מדינה אם אכורי הוא הורג את כולן אם רחמן הוא הורג חצים אם רחמן מלא רחמים הוא מייסר הגדולים שבהן ביסורין אף כך הקב"ה מייסר את ליחזקאל כדי למרק עונותיהם של ישראל א"ל ההוא מינא לרבי אבהו אלהיכם כהן הוא דכתיב ויחזקו לי תרומה כי קבריה למשה במאי טביל וכי תימא במאי והכתיב מי מרד בשעלו מים א"ל בגורא טביל דכתיב כי הגה ה' באש יבא ומי סלקא טבילותא בגורא א"ל אדרבה עיקר טבילותא בגורא הוא דכתיב וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים אמר ליה ההוא מינא לרבי אבינא כתיב מי כעמך כישראל גוי אחד בארץ מאי רבותיהו אתון נמי ערביהו בהדרן דכתיב כל הגוים כאין נגדו אמר ליה מדידכו אסחידו עלן דכתיב ובגוים

1. מה לכם אתם משלים את הקיטל הזה על אדמת ישראל לאמר אבות יאכלו בוסר ושני הגנים תהקידו: יחזקאל י"ב ב
2. מאוני צדק אבני צדק איפת צדק וזין צדק יזהרו לכם אני יי אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים: יחזקאל י"ב ב
3. צדק מצרה נחלץ וקבא רשע תחתיו: משלי י"א ח
4. ויפל יי אלהים תרדמה על האדם ויחזק אתו מצלעתיו ויסגר בשר תחתה: בראשית ב' כא
5. מונה מספר לכוכבים לקבל שמות יקרא: תהלים קמ"ד
6. כי הגה יוצר הרים וברא רוח ומגיד לאדם מה שחור עשה שחר עיפה ודרך על במותי ארץ יי אלהי צבאות שמו: עמוס ד' יג
7. הנטע און הלא ישמע אם יצר עין הלא יבט: תהלים צ"ד ט
8. ואתה שוב על צדך ואתה שוב על צדך שנית וקשאת את עין בית יחזקאל עליו מספר תמימים אשר תשב עליו תשא את עינך: יחזקאל ד' ד
9. וכלית את אלה ויטבבת על צדך וימנין שנית וקשאת את עין בית יחזקאל עליו מספר תמימים אשר תשב עליו תשא את עינך: יחזקאל ד' ד
10. דבר אלי ישראל כל יחזקאלי תרוקח מאת כל איש אשר יקבנו לבו תתקין את תרומתי: שמות כ"ב
11. מי מרד בשעלו מים ושמיים בנזות תפן וכל בשלש עשר הארץ ושלש פסלס הרים וגבעות במאונות: ישעיהו מ"ב
12. כי הגה ה' באש יבא ובסופתו מרובותיו להשביב בחמה אפר וגערתו בלהבי אש: במדבר לא כג
13. כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטוהר אף במי יחזקאל וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים: במדבר לא כג
14. ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ אשר הלכו אלהים לפדות לו לעם ולשום לו שם ולעשות ללב הגדולה וגרארץ לארץ מפני עמך אשר פדית לך ממצרים גוים ואלהיו: שמות ב' ז כג
15. כל הגוים כאין נגדו מאסת ותוהו נחשבו לו: ישעיהו מ"ז

לעני רש"י
קליני"י. אפר חם (באטלוקיה).
קדוני"ץ. קדוני"ץ (פירות).
קריבי"ל. קריבי"ל (בפרוכסאליה).
מסנת. (בפרוכסאליה).